

A Kúria végzése

Az ügy száma: Kpk.IV.39.113/2023/3.

A tanács tagjai: Dr. Kalas Tibor a tanács elnöke, Dr. Balogh Zsolt előadó bíró, Dr. Farkas Attila bíró

A kérelmező: hivatalból

Az ügy tárgya: a Kúria Pfv.IV.21.466/2021/11. számú végzésének, valamint az azzal felülvizsgált, a Fővárosi Ítéltábla 8.Pkf.25.538/2021/6. számú végzésének, a Fővárosi Törvényszék 3.Pk.20.225/2021/18. és 20. számú végzéssel javított végzésének és a egyéb érdekelt³ E15797205/10. számú határozatának – az Alkotmánybíróság 3434/2023. (X. 25.) AB határozata által történő – megsemmisítését követő eljárás meghatározása

Az Alkotmánybíróság határozatának száma: 3434/2023. (X. 25.) AB határozat

Rendelkező rész

A Kúria az Alkotmánybíróság 3434/2023. (X. 25.) AB határozata alapján a Fővárosi Törvényszéket új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

A végzés ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

Indokolás

Az ügy alapjául szolgáló tényállás

[1] A kérelmező a jogosultja a Magyarországon egyéb⁴ lajstromszámon hatályosított, egyéb¹ lajstromszámú, „egyéb²” című európai szabadalomnak. A szabadalom oltalmi körébe tartozik a kérelmező egyéb³ koncentrátum oldatos infúzióhoz és egyéb³ por oldatos infúzióhoz való koncentrátumhoz elnevezésű terméke, amely az egyéb⁵ és egyéb⁶ szám alatt kapott forgalomba hozatali engedélyt, és amelynek jogosultja a kérelmezővel azonos cégcsoportba tartozó egyéb érdekelt¹ (a továbbiakban: Engedélyes).

[2] A egyéb érdekelt² (a továbbiakban: Kényszerengedélyes) 2020. november 20-án a fenti szabadalom tekintetében a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Szt.) 33/B. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott, belföldi hasznosításra irányuló közegészségügyi kényszerengedély iránti kérelmet nyújtott be a egyéb érdekelt³ (a továbbiakban: Hivatal). A kérelmező a kérelméhez mellékelte az egyéb érdekelt⁴ (a továbbiakban: egyéb érdekelt⁴) által az Szt. 33/C. § (2) bekezdésében foglalt meghatalmazás alapján 2020. november 19-én kiállított igazolást, amely az egészségügyi válsághelyzet fennállását és a Készítmény belföldi szükségletének fennállását tanúsította.

[3] A Hivatal az E15797205/10. számú határozatával az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 228. § (2) bekezdése szerinti egészségügyi válsághelyzettel összefüggő belföldi szükségletek kielégítése céljából közegészségügyi kényszerengedélyt adott a szabadalmi oltalom alatt álló gyógyszer és hatóanyag hasznosítására a Kényszerengedélyesnek. Az engedély időtartamát 6 hónapban, a szabadalmasnak fizetendő díjat a nettó értékesítési árbevétel 0,8%-ában határozta meg.

[4] Az Indítványozó az Szt. XI. fejezetében szabályozott megváltoztatási kérelmet terjesztett elő a Határozattal szemben. A Fővárosi Törvényszék nemperes eljárásban hozott elsőfokú végzésével az indítványozó megváltoztatási kérelmét elutasította – többek között – arra hivatkozással, hogy az indítványozó a Hivatal előtt folyt közegészségügyi kényszerengedélyezési eljárásokban nem ügyfél, így nyilatkozattételi jog sem illeti meg. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú végzést helybenhagyta.

[5] Az Indítványozó (Engedélyes) által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán eljáró Kúria a jogerős végzést hatályában fenntartotta. Kimondta, hogy az Indítványozó a Hivatal előtti hatósági eljárásban ügyfélnek minősül, viszont az Indítványozó nyilatkoztatására nincs szükség. A Kúria szerint az Indítványozót azért nem illette meg a nyilatkozattételi jog, mert a szabadalmi ügyekben nem alkalmazható az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 5. § (1) bekezdése, amely kimondja, hogy az ügyfél az eljárás során bármikor nyilatkozatot, észrevételt tehet. A Kúria álláspontja szerint az Szt. 83/I. § (5) bekezdése a Hivatal számára a kényszerengedély megadása iránti kérelem benyújtásának tényéről való, a kérelem beérkezésétől számított nyolc napon belüli értesítés kötelezettségét írja elő, míg az Szt. 83/I. § (1) bekezdése a tárgyalás tartása nélküli határozathozatalról rendelkezik, és aszerint az Hivatalnak a döntést csak a kérelmezővel kell közölnie, a szabadalmast pedig nyolc napon belül csak értesítenie kell. Az egyéb érdekelt⁴ igazolásával kapcsolatban a Kúria rámutatott, hogy a kényszerengedély megadásához szükséges feltételek meglétének vizsgálatakor a Hivatalnak nincs lehetősége mérlegelésre csak az egyéb érdekelt⁴ igazolását veheti figyelembe, ugyanis az kizárólagosan igazolja a közegészségügyi kényszerengedély megadása feltételeinek fennállását.

Az Alkotmánybíróság határozata

[6] Az Alkotmánybíróság a 3434/2023. (X. 25.) AB határozatában megállapította, hogy a Kúria Pfv.IV.21.466/2021/11. számú végzése, valamint az azzal felülvizsgált, a Fővárosi Ítéltábla 8.Pkf.25.538/2021/6. számú végzése, a Fővárosi Törvényszék 3.Pk.20.225/2021/18. és 20. számú végzéssel javított végzése és a Hivatal E15797205/10. számú határozata alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisítette.

[7] Az Alkotmánybíróság elsőként az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében deklarált, tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmét vizsgálta. Az Alkotmánybíróság ehhez azt értékelte, hogy alapjogsértő volt-e a közigazgatási hatóság eljárása, döntése, felismerte-e a döntést felülvizsgáló bíróság az alapügy alapjogi vonatkozásait és a közigazgatási szerv alapjogsértő eljárását, hatékonyan és érdemi módon orvosolta-e a bíróság a megállapított, alapjogi jelentőségű jogsértést.

[8] Az Alkotmánybíróság több határozatában is kimondta, hogy „az eljárás megindulásáról való értesítés joga, valamint a bizonyítékok megismerésének joga a nyilatkozattételhez és a védekezéshez való jogon keresztül a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog értelmezési tartományához szükségképpen hozzátartozik” {3311/2018. (X.16.) AB határozat, Indokolás [33]}. Egy másik határozatban úgy fogalmazott, hogy „a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog magában foglalja azokat a részjogosítványokat, amelyeket az ügyfél részvételi jogának biztosítása megkövetel. Összetevői közé tartozik egyebek mellett a

nyilatkozattétel és a szankció-megállapítással végződő közigazgatási eljárásokban a hatékony védekezéshez való jog. Mindkettő feltételezi az ügyfélnyilvánossághoz tartozó jogok érvényesülését.” {3223/2018. (VII. 2.) AB, Indokolás [57]}. Az Alkotmánybíróság azt is kimondta, hogy az ellenérdekű feleket érintő hatósági ügyekben biztosítani kell a fegyverek egyenlőségét, így – az ügýtípusra vonatkoztatva – azt, hogy az ellenérdekű félnek esélye és alkalmja legyen arra, hogy a tény és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson. A fegyverek egyenlősége nem jelenti szükségszerűen a kérelmező és az ellenérdekű fél jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy az ellenérdekű fél a kérelmezővel összevethető súlyú jogosítványokkal rendelkezzen. {21/2014. (VII. 15.) AB, Indokolás [61]}

[9] Az Alkotmánybíróság idézte a közegészségügyi kényszerengedélyezési eljárás jogszabályi környezetét. Utalt az Szt. 45. § (2) bekezdésére, a 47. § (3) bekezdésére, a 83/I. § (1) bekezdésére, valamint a 83/I. § (5) bekezdésére. A jogszabályi környezet áttekintését követően az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az Ákr. ügyfélfogalmat megállapító 10. §-ának alkalmazását az Szt. nem zárja ki és attól eltérést sem ír elő. Az Indítványozó az Ákr. értelmében ügyfélnek minősül, hiszen a közegészségügyi kényszerengedélyezés, amely a szabadalom-hasznosításra vonatkozó kizárólagos jogának feloldására irányul, „jogát vagy jogos érdekét az ügy közvetlenül érinti”.

[10] A Hivatal a határozatában nem indokolta meg, hogy milyen érvek szóltak a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog gyakorlásának alapját jelentő ügyféli jogállás és lényeges elemeinek elvonása mellett, és az Alkotmánybíróság sem azonosított ilyeneket az ügy valamennyi releváns körülményét értékelve (élet és egészség védelme, soronkívülség, gyógyszerek gyártására való felkészülési idő).

[11] Ezt követően az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy az alapügyben eljáró bíróságok eleget tettek-e annak a kötelezettségüknek, hogy az ügy alapjogi vonatkozásait, illetve a határozat alaptörvény-ellenességét észleljék. Az Alkotmánybíróság szerint a törvényszék és az ítéletábrla is eltekintett az ügy alapjogi vonzatának vizsgálatától. A Kúria az Alkotmánybíróság vonatkozó gyakorlatára tekintettel és azzal összhangban értelmezte a szabadalomst megillető ügyféli státusz meglétét a közegészségügyi kényszerengedélyezési eljárásban. Azt azonban figyelmen kívül hagyta, hogy az ügyféli jogállás célja az ügyféli védekezés lehetőségének biztosítása és a fegyveregyenlőség elvének érvényre juttatása, amelyek az ügyféli jogállás lényegét adó ügymegismerési és kifejezetten nyilatkozattételi jog – legalább korlátozott – érvényesülését kívánják meg. A Kúria csak részben tett eleget annak a kötelezettségének, hogy az ügy alapjogi vonatkozásával kapcsolatos garanciális elemeket felismerje.

A döntés indokolása

[12] A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 427. § (1) bekezdés b) pontja szerint, ha az Alkotmánybíróság megállapítja a bírói döntés alaptörvény-ellenességét és a bírósági határozatot megsemmisíti, az alkotmányjogi panasz orvoslásának eljárási eszközét – az Alkotmánybíróság határozata alapján és a vonatkozó eljárási szabályok megfelelő alkalmazásával – a Kúria állapítja meg.

[13] A Pp. 427. § (2) bekezdés c) pontja szerint a Kúria az alkotmányjogi panasz orvoslása érdekében – ha az Alkotmánybíróság a bíróság határozatát megsemmisítette – az Alkotmánybíróság határozatából következően az első vagy a másodfokon eljáró bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja, vagy a felülvizsgálati kérelem tárgyában új határozat hozatalát rendeli el. A Pp. 428. § (2) bekezdése szerint ebben az esetben az eljárás hivatalból indul, s a Pp. 428. § (1) bekezdése alapján a Kúria soron kívül jár el.

[14] A jelen ügyben az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.21.466/2021/11. számú végzését, valamint az azzal felülvizsgált, a Fővárosi Ítéltábla 8.Pkf.25.538/2021/6. számú végzését, a Fővárosi Törvényszék 3.Pk.20.225/2021/18. és 20. számú végzéssel javított végzését és a Hivatal E15797205/10. számú határozatát is megsemmisítette. Jelen eljárásra kizárólag a Pp. szabályai az irányadóak, így nem alkalmazható a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 123. § (3) bekezdésében a közigazgatási cselekmény megsemmisítésére irányuló eljárásrend. A fentiekre tekintettel a Kúria elrendelte, hogy az elsőfokú bíróság, azaz a Fővárosi Törvényszék a megváltoztatási kérelem tárgyában hozzon új határozatot. Az új eljárásra a Kúria azt az irányutatót adja, hogy az elsőfokú bíróság vegye figyelembe az Alkotmánybíróság 3379/2023. (VII. 27.) AB határozatnak az ügyféli státusszal kapcsolatos megállapításait, és ebből következően azt, hogy az Alkotmánybíróság a Hivatal alaptörvény-ellenes határozatát megsemmisítette.

Záró rész

[15] A döntés elleni jogorvoslatot a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja zárja ki.

Budapest, 2023. december 5.

Dr. Kalas Tibor s.k. a tanács elnöke, Dr. Balogh Zsolt s.k. előadó bíró, Dr. Farkas Attila s.k. bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő